

समर्चन (von 1. अर्च् mit सम्) n. Verehrung Verz. d. Oxf. H. 99, b, 36. f. आ dass. PANĀAR. 3, 15, 73. unbestimmt ob n. oder f. PRAÇNYTARAR. 20 in Monatsberr. d. k. pr. Ak. d. Ww. 1868, S. 110.

समर्षा, समर्षा s. u. अर्द्ध mit सम्.

समर्ति f. अर्च् das Nichtschadennehmen: गूहाणामसमर्त्ये TS. 3, 3, 8, 2; vgl. jedoch dafür असमाति AV. 6, 79, 1. Richtig ist wohl असमर्ति (von अर्च् mit समा); nach TS. PRĀT. 5, 9 ist असमर्ति = असमृति.

समर्थ (2. सम् + अर्थ) 1) adj. (f. अर्था) a) entsprechend, übereinstimmend, ungemessen ÅÇV. ÇH. 3, 2, 17. Nir. 1, 12. वाच् MBH. 5, 1814. उत्तर RAGH. 11, 79. किं समर्थं जनस्यास्य किं प्रियं किं सुखावहम् R. 2, 57, 14. 5, 77, 5. mit der Ergänzung comp. BĀG. P. 4, 4, 8. — b) (seinem Zweck entsprechend) tauglich, gut: ein Baum MBH. 13, 288. तिलाः PANĀAT. 121, 24. पशु 169, 10. Rosse MBH. 3, 2783. = कृत AK. 3, 4, 15, 89. H. an. 3, 324. MED. th. 25. — c) von gleicher Bedeutung P. 1, 3, 12. 2, 3, 57. 3, 1, 65. — d) dem Sinne nach verbunden, — zusammengehörig P. 2, 1, 1. 4, 1, 82. PAT. zu P. 1, 1, 43. AV. PRĀT. S. 261, II, 3. = संबन्धार्थ AK. H. an. = संबन्ध (lies संबद्ध) MED. — e) im Stande seiend, einer Sache gewachsen, die Macht besitzend, fähig, Etwas zu thun vermögend AK. H. c. 106. H. an. MED. समर्थाश्चाप्यदातारः wohl im Stande seiend und dennoch nicht spendend MBH. 13, 1652. 2206. R. 1, 7, 18. 2, 80, 3. 4, 3, 15. 5, 7, 45. KĀM. NĪTIS. 15, 16. Spr. (II) 771. 774. 1289. 1496. 1561. 1926. 2392. 2875. 3527. VARĀH. BRH. S. 15, 20. RĀGA-TAR. 4, 479. SĀH. D. 111, 1. SARVADARÇANAS. 10, 1. 3. 124, 16. ऽत्तं PANĀAT. ed. ORN. 56, 24. अर्ति° HIT. 83, 13. अ° R. 2, 32, 33. Die Ergänzung a) im infin. MBH. 3, 2980. R. 1, 1, 7. 34, 19. 2, 21, 9. R. GORR. 2, 91, 6. 3, 13, 31. 4, 7, 5. 5, 36, 3. 6, 95, 3. MEGH. 42. Spr. (II) 544. 2580. 4907. 5893. 5904. 6005. 6189. 6215. 6977. KATHĀS. 7, 62. RĀGA-TAR. 1, 35. 2, 41. 4, 567. BĀG. P. 3, 16. 29. 7, 6, 17. HIT. 15, 10. 21, 12. 27, 7. 65, 1. अ° 15, 19. RĀGA-TAR. 6, 368. BĀG. P. 3, 20, 14. VER. in LA. (III) 2, 21. statt des infin. das partic. praes.: ऋते वामीदृशं वाक्यं कः समर्थो ह्यनुब्रुवन् HARIV. 15494. — ß) im loc.: कार्यनिर्णये JĀGĀN. 2, 10. पोषणे MBH. 1, 6150. 8399. 13, 4084. HARIV. 6432. R. 1, 1, 5. 11, 17. R. GORR. 2, 27, 14. 3, 1, 32. 40, 29. 4, 8, 56. 6, 13, 23. SUÇR. 1, 313, 19. KĀM. NĪTIS. 8, 18. Spr. (II) 1518. 1685. 2648. KATHĀS. 61, 88. PANĀAT. 86, 3. सकलकार्यविधौ Spr. (II) 1431. वेतालाह्वानसाहाय्ये KATHĀS. 73, 277. धीविषाणामलले VARĀH. BRH. 28 (26), 7. अ° BHĀG. 12, 10. Spr. (II) 2702, v. l. — γ) im dat.: तेषां ज्ञयाय MBH. 5, 22. 25. 15, 222. HARIV. 685. इन्द्रवधार्थाय 240. अ° MBH. 1, 8431. — ð) im gen. Jmd gewachsen: समर्थस्तव — धनुष्यस्त्रबले मत्तौ R. 4, 11, 10. 12, 5. — ε) mit acc.: नेह युद्धं समर्थाः (vielleicht युद्धम् zu lesen) SM: R. 7, 22, 10. — ζ) im abl.: उभाभ्यां च समर्थो ऽहं शापादपि शरादपि Spr. (II) 7431. — η) im comp. vorangehend: प्रतिग्रह° M. 4, 186. JĀGĀN. 1, 213. राजव्यसनापोह° KĀM. NĪTIS. 14, 2. उद्यम° Spr. (II) 3769. SARVADARÇANAS. 10, 2. 11, 21. 102, 6. VEDĀNTAS. (Allah.) No. 110 (अ°). — f) fehlerhaft für समर्ष VARĀH. BRH. S. 40, 13. — 2) m. a) = सामर्थ्य Befähigung u. s. w.: सर्वेषु कार्येषु समर्थयुक्ता बुद्धिस्तवास्त्येव R. 5, 43, 6. — b) Verständniß (vgl. अर्थम् mit सम्) in दुः° (in den Nachträgen). — Vgl. अ° (in den Nachträgen) und सामर्थ्य.

समर्थक adj. 1) (von समर्थ) im Stande seiend, mit infin. VER. in LA.

(III) 19, 15. — 2) (von समर्थम् bestätigend, begründend, rechtfertigend SĀH. D. 301, 4. 317, 12. 15. 19. 318, 19. fg. — n. Amyris Agallocha bei WILSON angeblich nach AK. beruht auf dem verlesenen und missverstandenen समर्थक AK. 2, 6, 2, 27.

समर्थता (von समर्थ) f. Fähigkeit, das Vermögen Etwas zu bewirken; instr. °तया mit gen. so v. a. kraft, vermöge SARVADARÇANAS. 119, 22.

समर्थत्व (wie eben) n. dass. MUIR, ST. 4, 220. उपकारसमर्थत्व Spr. (II) 3926.

समर्थन (von समर्थम्) 1) n. Betrachtung, Erwägung: = संप्रधारणा AK. 2, 8, 1, 25. H. 1374. = समाधि AK. 3, 4, 17, 100. समर्थनं करु Betrachtungen anstellen KATHĀS. 25, 73. f. आ dass. MBH. 4, 106. — 2) n. Bestätigung, Begründung, Rechtfertigung: समर्थनप्रपञ्चोक्तिरुक्तस्यार्थस्य विस्तरः PRATĀPAR. 69, a, 6. कार्यकारणसामान्यविशेषाणां परस्परं समर्थनम् 98, a, 9. KUVALAJ. 126, b. Comm. zu TS. PRĀT. 13, 14. पयोपकृतसमर्थनप्रकारं m. Titel einer Schrift HALL 192. — 3) f. आ das Sichversteigen zu Unmöglichem, = अशक्ये ऽध्यवसायः VOP. 25, 23. — 4) n. = समर्थता तपसश्च समर्थनात् so v. a. vermöge MBH. 1, 5080. समन्वयात् eine von NILAK. erwähnte Lesart.

समर्थनीय (wie eben) adj. zu begründen, zu rechtfertigen, in's Klare zu bringen Comm. zu TS. PRĀT. 16, 19.

समर्थय् s. unter अर्थम् mit सम् (auch in den Nachträgen). Nachzutragen wäre die Bed. bestätigen, begründen, rechtfertigen Comm. zu TS. PRĀT. 5, 3. 13, 4. 14, 4. समर्थित Spr. (II) 4005 = समर्थ im Stande seiend.

समर्थ्य (von समर्थम्) adj. was bestätigt, begründet, gerechtfertigt wird SĀH. D. 301, 4.

समर्थक (vom caus. von अर्च् mit सम्) adj. Jmd Etwas gewährend, zu Theil werden lassend AK. 3, 1, 7. — Vgl. समर्थुक.

समर्थयित् (wie eben) nom. ag. Erfüller, Gewährer: कामानाम् ÅÇV. GRĀH. 1, 10, 23. KĀHĀND. UP. 1, 1, 8.

समर्थुक (von अर्च् mit सम्) 1) adj. a) gerathend, gelingend: समर्थुकमस्य सुस्यं भवति TS. 3, 4, 3, 3. कृत 6, 4, 3, 3. — b) = समर्थक H. 480. wohl fehlerhaft. — 2) f. आ Tochter H. c. 113; vgl. समडु.

समर्पक (vom caus. von अर्च् mit सम्) adj. liefernd, hergebend: द्रष्टव्यविधेर्विषयसमर्पकाण्येतानि ÇĀMĀK. zu BRH. ÅR. UP. S. 179. स्वाकारसमर्पकता SARVADARÇANAS. 18, 13. fg.

समर्पण (wie eben) n. 1) das Auflegen, Daraufwerfen ÇĀT. BR. 5, 3, 5. 29. — 2) das Hingeben, Uebergeben, Ueberlassen, Verleihen, Verabreichen, Anheimstellen: वालिपुत्र° R. GORR. 1, 4, 65. अभिज्ञानमणि° 5, 66 in der Unterschr. KATHĀS. 4, 109. KUSUM. 65, 12. भृतरसमर्पणादिकम् das Nichtzahlen des Lohnes KULL. zu M. 8, 214. विफलत्व° Spr. (II) 2990. अधिकार° RĀGA-TAR. 5, 299. वाञ्छितार्थ° 3, 273. आत्म° das Sichhingeben BHĀG. P. 7, 11, 11. यद्दक्षिणि परे सात्तात्सर्वकर्मसमर्पणम् 15, 64. SARVADARÇANAS. 171, 14. — 3) = आत्म° das Sichhingeben BHĀG. P. 2, 6, 26. नारायणो समर्पणं भजनम् SARVADARÇANAS. 65, 11. PANĀAR. 1, 14, 51. — 4) das Mittheilen, zur-Kennntniß-Bringen: स्वगोत्रवित्तात्म° BHĀG. P. 10, 85, 37. ÇĀMĀK. zu BRH. ÅR. UP. S. 177. चेतः° zu KĀHĀND. UP. S. 9. SARVADARÇANAS. 137, 2. 139, 8. — 5) Bez. einer best. Scene im Bhāṅikā genannten Schauspiel: im Zorn ausgestossene vorwurfsvolle Worte SĀH. D. 356.